

**Χαιρετισμός του προέδρου του
Συνδέσμου Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων
Δημήτρη Ταλιαδώρου στο σεμινάριο για τα Λατινικά,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 29 Νοεμβρίου 2012**

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω εκ μέρους του Συνδέσμου Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων το σεμινάριο για τη διδασκαλία της Λατινικής Γλώσσας. Ένα σεμινάριο που για πρώτη φορά γίνεται στα πλαίσια του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος και επιστρέψετε μου να διατυπώσω την άποψη ότι ίσως έχει αργήσει αρκετά. Και φυσικά κάνοντας και την αυτοκριτική μας, ευθύνη φέρει και ο Σ.Ε.Κ.Φ.

Η Λατινική ανήκει, όπως και η Ελληνική, στην Ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια. Από νωρίς η Ρώμη έρχεται σε επαφή με την Ελλάδα και τον πολιτισμό της κι επηρεάζεται καταλυτικά. Οι εμπορικές σχέσεις γίνονται αφορμή να έρθουν κοντά οι δύο λαοί και από νωρίς να αρχίσουν να συνυπάρχουν και γεωγραφικά, με τη δημιουργία των ελληνικών αποικιών της Κάτω Ιταλίας τη Μεγάλη Ελλάδα της ιταλικής χερσονήσου. Οι λατινικές επιγραφές του 6ου αι. π.Χ. αποδεικνύουν πως ήδη το ελληνικό αλφάβητο είχε υιοθετηθεί από τους Ρωμαίους και προσαρμοστεί στη γλώσσα τους, ενώ η επίδραση γίνεται έντονα αισθητή σε όλους τους τομείς της ζωής, από την πολιτειακή οργάνωση και το πολίτευμα της δημοκρατίας, μέχρι τον τρόπο ζωής και τις αρχές του βίου, μέχρι, τέλος, τις τέχνες και τα γράμματα. Η ρωμαϊκή λογοτεχνία γεννιέται από ένα Έλληνα απελεύθερο από τον Τάραντα, τον Λίβιο Ανδρόνικο, που οργανώνει στη Ρώμη παραστάσεις θεάτρου με έργα Ελληνικά διασκευασμένα στα Λατινικά και μεταφράζει την Οδύσσεια του Ομήρου. Έκτοτε ξεκινά η μεγάλη συγγραφική δραστηριότητα των Ρωμαίων, που καλύπτει όλους τους τομείς του πεζού και ποιητικού λόγου τους οποίους είχαν ήδη καλλιεργήσει οι Έλληνες.

Μετά την κατάκτηση της Ελλάδας οι Ρωμαίοι όχι μόνο δεν προχώρησαν σε διωγμό της Ελληνικής γλώσσας, αλλά, αντίθετα, της έδωσαν μια ισότιμη θέση δίπλα στη Λατινική. Κάθε καλλιεργημένος Ρωμαίος όφειλε να ξέρει άπταιστα και τις δύο γλώσσες και συχνά συνέχιζε τις σπουδές του στα μεγάλα κέντρα του ελληνισμού -στην

Αθήνα, την Αλεξάνδρεια, τη Ρόδο- με τους καλύτερους Έλληνες δασκάλους. Όχι τυχαία, γράφει ο ποιητής Οράτιος τον 1^ο π.Χ. αι.: «η Ελλάδα, ενώ κατακτήθηκε, κατέκτησε τον άγριο νικητή και εισήγαγε τις τέχνες στο αγροτικό Λάτιο».

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί και η ιστορία του στρατηγού Αμιλίου Παύλου, ο οποίος όταν το 168 π.Χ. κατέκτησε τη Μακεδονία, πήρε ως μόνο λάφυρο πολέμου από το παλάτι των Μακεδόνων βασιλιάδων τη βιβλιοθήκη τους και τη μετέφερε στη Ρώμη! Ήταν τόσο μεγάλος ο θαυμασμός του για την ελληνική παιδεία, ώστε ανέθρεψε τα παιδιά του με τρόπο καθαρά ελληνικό.

Η συνύπαρξη και συμπόρευση της Ρωμαϊκής πνευματικής ζωής και λογοτεχνικής παραγωγής με την Ελληνική είχε διπλό όφελος. Αφενός, ο κλασικός Ελληνικός πολιτισμός επέδρασε θετικά με καταλυτικό τρόπο στη Ρώμη, η οποία τους πρώτους αιώνες της ανόδου της έψαχνε το πολιτιστικό της πρόσωπο. Αφετέρου, λίγους αιώνες αργότερα, όταν ο ελληνιστικός κόσμος παρήκμασε και κατέρρευσε, η Λατινική γλώσσα και πνευματική παραγωγή έγινε η κιβωτός που διέσωσε την ελληνική κληρονομιά και τη διέδωσε στη Δυτική Ευρώπη.

Η διάσωση του ελληνικού πολιτισμού, η διάδοση του ελληνικού αλφαβήτου σ' όλο τον κόσμο και η δημιουργία του ρωμαϊκού δικαίου αποτελούν τις σημαντικότερες συνεισφορές της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στην ιστορική πορεία της ανθρωπότητας.

Η μελέτη της αρχαίας ελληνικής και της λατινικής γλώσσας και λογοτεχνίας υπήρξε ανέκαθεν αλληλένδετη. Η κλασική φιλολογία, ως βάση του πολιτισμού και της ανθρωπιστικής παιδείας, είναι αντικείμενο έρευνας και διδασκαλίας εδώ και αιώνες στα καλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου, αλλά και στο πρόγραμμα όλων των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο στον ελληνικό χώρο, όσο και στο εξωτερικό.

Σήμερα, στις κοινωνίες του καταναλωτισμού, της τεχνολογικής προόδου και του στυγνού ωφελιμισμού, η ανθρωπιστική παιδεία και τα κλασικά γράμματα δεν υπακούνε στις επιταγές της συντελούμενης «προόδου», γι' αυτό και είναι δυστυχώς υπό διωγμόν. Στην Κύπρο αυτό συμβαίνει σε μεγαλύτερο βαθμό, καθώς όλο και λιγότεροι μαθητές τα επιλέγουν στα σχολεία μας, όλο και λιγότεροι φοιτητές τα σπουδάζουν

στα πανεπιστήμια, ενώ όλο και λιγότεροι καθηγητές στη Μέση Εκπαίδευση είναι πρόθυμοι να τα διδάξουν.

Στην εποχή μας οι έχοντες την εξουσία στα θέματα της εκπαίδευσης δεν κατανοούν δυστυχώς την αξία και η σημασία της κλασικής παιδείας. Τα φιλολογικά μαθήματα και ειδικότερα τα αρχαία ελληνικά και τα λατινικά, τα οποία αποτελούν τους βασικούς πυλώνες της ανθρωπιστικής παιδείας στην εκπαίδευση, έχουν ουσιαστικά κατακρεουργηθεί και ποσοτικά και ποιοτικά, τόσο στο ελλαδικό όσο και στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η επιβίωση της γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του παρελθόντος είναι πρωταρχικής σημασίας, τόσο για τις νεότερες γενιές όσο και για την ιστορική συνέχεια της παράδοσής μας. Είναι, συνεπώς, αδήριτη ανάγκη να εγκύψουμε με αποφασιστικότητα στην επισήμανση και στη ριζική αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τη διδασκαλία των κλασικών γραμμάτων. Η Ελληνική και η Λατινική γλώσσα, ως φορείς του ίδιου πολιτισμού και ως συνέχεια η μια της άλλης, πρέπει να ιδωθούν και πάλι ως μια ενότητα. Στα αναλυτικά προγράμματα, επιβάλλεται να τύχουν διαφορετικής αντιμετώπισης απ' ό,τι τα υπόλοιπα μαθήματα, που επιλέγονται χρησιμοθηρικά και με μόνο κριτήριο την πρόσβαση στο πανεπιστήμιο, ενώ τα ίδια τα μαθήματα πρόσβασης πρέπει να τύχουν αναθεώρησης. Είναι παραλογισμός οι μαθητές μας να εισάγονται στις Φιλοσοφικές και Νομικές Σχολές χωρίς τη γνώση της λατινικής. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν τα Αρχαία και τα Λατινικά πρέπει να διασφαλιστεί ότι έχουν την απαιτούμενη επιστημονική επάρκεια, ώστε, τόσο το επίπεδο της διδασκαλίας τους όσο και ο ζήλος που επιδεικνύουν, να έχουν τα καλύτερα αποτελέσματα.

Συγχαίρουμε τους επιθεωρητές που είχαν την πρωτοβουλία και την ευθύνη της διοργάνωσης του παρόντος σεμιναρίου. Εύχομαι κάθε επιτυχία στο σημερινό συνέδριό σας και αναμένουμε οι εργασίες και τα πορίσματά του να συμβάλουν στη επιβίωση της διδασκαλίας της Λατινικής γλώσσας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Κλείνοντας αναλαμβάνοντας τις σημαντικές ευθύνες που έχει ο ΣΕΚΦ για την ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση των κλασικών σπουδών στο κυπριακό σχολείο απευθύνομαι σ' όλους τους φιλόλογους, είτε είναι

στην έδρα, είτε στις διευθύνσεις των σχολείων είτε είναι επιθεωρητές να υπερασπιστούμε τις κλασικές σπουδές γιατί υπερασπιζόμαστε την ιστορία μας, την ψυχή μας, την αξιοπρέπεια μας και το λειτούργημά μας.

Σας ευχαριστώ